

עין משפט
נר מצוה

נא:

עד כאן. האץ וואַ יזצחו צפרשת שחטני חוץ כתיב ועד פסוק זה הענין מדבר צקדשים שהקדישם בשעת אִיסור הצמות לאחר שהוקם המשכן והקריבן בשעת אִיסור הצמות: **שהרי עונשן אָמור**. שגילה לך הענין את עונשן שהן צכרת: **מאָן ואילוּך**. האץ ולא יזצחו עוד: **בשעת היסר**. קודם שהוקם המשכן והזהיר הכתוב שאע"פ שהיו מוקדשין לשם הקרבת צמה לא יקריבו עוד צמה לגבוה שנאמר את זבחייהם זבחים העומדים קודם לכן שהתרמי צמה לגבוה בשעת אִיסור הצמות כוזב על פני השדה לעבודת כוכבים: **וז מֵאִז עשה**.

אִפִּילוּ מים ומלֶח אסור. פירוש ואפילו שאין עבודתה צדק דלִי עבודתה צדק אִפִּי צכלי (ה) זואה נמי והטעם שלפנים מן הקלקלין מקריבין כל דבר אע"פ שאינו נוי וטעם האִיסור מטעם תקרובת חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור מטעם תקרובת שאינו של נוי מותר כי אין מקריבין שם אלא דבר של נוי ודלא כפ"ה שפירש דחוז לקלקלין אין שם תקרובת ודבר של נוי אסור משום ^(א) ולא תחמוד כסף וזהב א"כ גצי פעור קאמר חוץ מצילין חוץ לקלקלין דבר של תקרובת ומים ומלח אינו לנוי: תנהו

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

מסורת הש"ס

(א) וְאִלּוּ אֵלֶּיכֶם, (ב) מִטֵּה יָדְכֶם וְזָבְחֵיכֶם קָדְשׁ, מִנְחֹתֵיכֶם לֹא תֵּעָשׂוּ: פִּירושׁוֹ יוֹ. סוּטָה. ה. שְׁבוּעֵי ד. ל. א, (ג) יַעֲרִיפוּשׁוּ בְּרִשְׁיִי דְשִׁירֹנֵיכֶם. ה. ד"ה וְהִאֲרִיר מִמֶּנּוּ, (ד) לִפְנֵי מֶלֶךְ, (ה) רִשְׁ"א מ"ו ו"ל נִהְיִין מִתָּן תְּשׁוּבָה וְשָׁלָל עֲטוּיָה, (ו) וְלִפְנֵי יוֹי, (ז) גַּם חוֹלִין חָסִי.

✠✠✠

תורה אור השלם

1. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליל לפני משכן ה' דם יקחשבו לאיש יהואה דם שִׁקֵּר וגברת האיש יהואה מקרב עמו: ויקרא יו ד השִׁמְר לך פן תעלה עלתִּיךְ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחִירוּ לְשִׁעִירֵם אֲשֶׁר הֵם זִנְיִם אֲחֵירֵיהֶם וְהָקֵת לָךְ אוֹתָם: ויקרא יז ה ולא יקבחו עוד את זבוחיהם לשעירים אֲשֶׁר הֵם זִנְיִם אֲחֵירֵיהֶם וְהָקֵת עֲלֵיהֶם זֹאת לְחֵם יִקְרָא יז ו 5. ותראו את שקציהם ואת גלגליהם עץ זאבן כסף וזהב אשר עמהם: דברים כט טז פסילי אֲלֹהֵיהֶם תִּשְׁרֹפֶנּוּ בָּאֵשׁ לֹא תִחַמְדוּ כֶּסֶף וְהָזֶבֶד עֲלֵיהֶם וְלִקְחֹת לָךְ פֶּן תִּקְשַׁךְ בּוֹ כִּי תִרְעַבְתָּ וְאֶלְהֵיךָ הוֹאִי: דברים ז כה 7. אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשיתם אתם את אֲלֹהֵיהֶם עַל הַהָרִים הָרָמִיּוֹם וְעַל הַבְּעֻטֹת וְתַחַת כָּל עֵץ רַעְיָן: דברים יב ב

✠✠✠

הגהות הב"ח

(א) גב' כל מה שעליהם א"י: (ב) ירש"י ד"ה קרי ציה וכו' דהאי עז: (ג) ד"ח כל מה שעמהם: (ד) ד"ה עובדיה וכו' יהינן לזו שכר טמא: (ה) תוס' ד"ה אפילו וכו' אפילו צכלי מלא זואה: (ו) בא"ד משום לא תחמוד כסף וזהב דא"כ קשה גצי פעור דקאמר חוץ:

✠✠✠

לעזי רש"י

פליד"א. מקופל. אקדיין [אוקדיין]. דלי.

✠✠✠

מוסף רש"י

נקטינן. מסורת מאזונימו, מנהג מרדומוני (שדובין ה). שלא בטובה. שלא חזוק טובה לטומריס, ובהנאה לא מיתסר כדאמרין אין הקדש לעבודת כוכבים עד שקריב לפניו תקצימת (יעיר ה). עד שיעבדו. עד ששתמשו צדן לעבודת כוכבים (יעיר יט). חולין ה. ושל ישראל. שגשה ישראל לזרכו למוכרה לעבוד כוכבים (יעיר יט).

משכן אִיסור הצמות לאחר שהוקם המשכן והקריבן בשעת אִיסור הצמות: **שהרי עונשן אָמור**. שגילה לך הענין את עונשן שהן צכרת: **מאָן ואילוּך**. האץ ולא יזצחו עוד: **בשעת היסר**. קודם שהוקם המשכן והזהיר הכתוב שאע"פ שהיו מוקדשין לשם הקרבת צמה לא יקריבו עוד צמה לגבוה שנאמר את זבחייהם זבחים העומדים קודם לכן שהתרמי צמה לגבוה בשעת אִיסור הצמות כוזב על פני השדה לעבודת כוכבים: **וז מֵאִז עשה**. כאלו שהוקדשו קודם הקמת המשכן והקריבן אחרי כן צממה שעובר בעשה: **יכול יהא ענוש כרס**. כאילו הקדישן בשעת אִיסור והקריבן דענוש צהן כרס לעיל: **ואם להם**. עשה ולא תעשה: **ואין אחרם להם**. כרס.

אלמלא לאזהרת שחטני חוץ קדשים שהוקדשו בשעת היסר הצמות תתא' ולאזהרת מרקולים מנלן: **קרי ציה** ולא יזצחו וקרי ציה ולא עוד. (ט) והאץ עוד לא אִינטריך שדי אזהרה אחריוהו ותחשביה תרי לאוי: **בתנ"י מלא צדאשו**. של מרקולים מעות כסות וכלים מותרין שאינן של נוי כדמשכין בגמרא: **גב' עץ ואבן כסף וזהב אשר עמסם**. משמע שהיו מקריבין עץ ואבן וכסף וזהב וקרי ליה קרֶא שקולים אלמלא כל מה דמקריבין קמייה מיתסר: **וכסוב אחד אומר לא תחמוד כסף וזהב עליהם**. צכל עץ ואבן לא כתיב: **הא ילוד עממן דומיא דעלין מה עלינן דבר של נוי אסור**. דהא כסף וזהב הוא אף עממן דכתיב עץ ואבן אס של נוי הוא אסור ואס לא מותר. ולקמן פריך הא מעות דבר של נוי הוא: **כל (ו) שעמסם**. דהא כתיב נמי עץ ואבן וסמט עץ ואבן לאו דנוי יניהו: **א"כ לא יאמר עליהם**. כוליה קרֶא לא אִינטריך דהשתא מה שעממן דאינו עליו ממט אשמועינן קרֶא דשקולים יניהו ואסריה שעליהן מיציעיא לך. לשון אחר כל שעממן דאשר ריצויהו הוא: **מעוט דבר של נוי הוא**. ואמאי קמיני מתני' דמותר: **מקופלת**. מכופלת פליד"א צלע"ז: **דסיפא לה משכינתא ארישיה**.

כפויה לו גציע ארישיה ואניה עשויה כמין כופע אלא כלי ארון ובלשון כנען אִקְדוּן ונותרין זו מים כדאמרין (שבת דף עז:) משכינלא משי כולה שמכבסין זו בגדים ורומזין זו ידיהן: קלקלין. ממיצה היא פרוסה לפני עבודת כוכבים וקלקלין הוא כינוי של קלעים: **אפי' מים ומלח**. דלא לנוי הוא כיון דכעין פנים יניהו הוה מקרובת: **חוץ לקלקלין**. לאו משום תקרובת אִימיה: **הלכך של נוי אסור**. דנפקא מאשר עממן: **שאינו של נוי מותר**. ואפי' הוא כעין פנים דהא חוץ לקלקלין לא מנחי תקרובת: **אין קלקלין**. אין מורת קלקלין לא לפעור ולא למרקולים: **למאי**. הלכתא אין לו קלקלין: **אי נימא**. דלא מיתסר דבר שאין של נוי לפנים מקלקלין **דידיה כשאר עבודת כוכבים: השפא פעורי מפערין קמיה**. מתריצין לפניו: **אפי' חוץ כפנים דמי ומיתסר**. שהרי כל עבודתו דרך ציוון וקלקלין הוי צניעות ולכבוד הלכך לא שייכי ציה ולא מפסקי: **בתנ"י נהנין עובדי** (לעיל דף מד:). **גב' עובדיה**. עובדי כוכבים העובדין אותה לא איכפת לן אי יהינן לזו ^(א) שאר טעות הנאה פורתא: **כ"ש ארישא**. דכיון דכולה דעבודת כוכבים אסור לתת שער: **צכלים שנשתמשו צהן לעבודת כוכבים הכסוב מדבר**. ולקמן פריך הא מקומות כתיב: **מאן אָמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים**. ולקמן [גב]. פריך הא צכלים אוקימתה עבודת כוכבים מנלן דעד שתיעבד: **חילוף הדברים**. ולקמן [שס] מפרש טעמא: **אם אלהיהם**. את אלהיהם צההוא קרֶא כתיב:

מקיש

לה על ראשה. כלים כגון ספל ומשיכילה וכיוצא בהן שבראשה. שאלו כולן אינם ערשים לנוי. ואוסקינא כל דבר שהוא עם עבודת כוכבים לפנים מן הקלקלין. פירוש החדר שהיא נתונה בו אפילו מים ומלח אסורין הן. חוץ מן הקלקלין דבר שהוא לנוי עבודת כוכבים אסור בהנאה. ושאינו לנוי עבודת כוכבים מותר: אמר ר' יוסי בר' חנינא נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים אלא אפילו חוצה לו כלפנים דמי והכל אסור. פרכילי ענבים ועטרות של שבוים. פי' קריבין לביכורים ייתנו שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור: עבודת כוכבים שיש לה מרחץ או גינה נהנין מהן שלא בטובה. ואוקמה אביי שלא בטובת כומרים. היה לעבודת כוכבים גינה ושל אחרים נהנין מהן בטובת הכומרים ושלא בטובת הכומרים שהיתה לכומרים טובה בהנאה: **פִּיסקא** עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד. ושל ישראל עד שתעבד. מתניין מני ר' עקיבא היא. דתניא אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם מיכן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה אלא עד שתעבד שנאמר אשר עבדו שם. ושל ישראל מיד. דברי ר' ישמעאל מדכתיב ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל. משעת עשה נאסרה עלי

^[א] מדברי רבינו נראה דגרס לסיך מני' דידן ואולי דתיס' נפל צמאן וי"ע